

KARTA PRZEDMIOTU**I. Dane podstawowe**

Nazwa przedmiotu	Neuropsychologia
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Neuropsychology
Kierunek studiów	Psychologia
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	Jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	psychologia
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Dr Ewa Sokołowska
---	-------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	15	VIII	4
konwersatorium			
ćwiczenia	30	VIII	
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	W1 - opanowana znajomość biologicznych podstaw zachowania
	W2 - znajomość podstawowej terminologii z zakresu psychopatologii

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

1.	C1-zapoznanie z istotnymi zagadnieniami z zakresu neuropsychologii: budowy mózgu i jego funkcji oraz ich zaburzeń
2.	C2-uwrażliwienie na etyczny wymiar klinicznej diagnozy neuropsychologicznej i rehabilitacji neuropsychologicznej
3.	C3-praktyczne nabycie umiejętności formułowania diagnozy neuropsychologicznej i planowania postępowania terapeutycznego (na podstawie obserwacji, wywiadu klinicznego oraz wybranych metod do badania funkcjonowania OUN)

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student/studentka ma uporządkowaną wiedzę psychologiczną na temat neuropsychologicznych podstaw funkcji poznawczych, kontroli, planowania, procesów emocjonalno-motywacyjnych, czynności ruchowych oraz wymienia różnorodne biologiczne i psychospołeczne uwarunkowania tych procesów	K_W01
W_02	Student/studentka rozumie podstawową terminologię odnoszącą się do wiedzy neurologicznej i neuroanatomicznej o strukturze i funkcji układu nerwowego oraz zaburzeniach i schorzeniach neurologicznych	K_W02
W_03	Student/studentka zna bio-psycho-społeczne modele zdrowia i choroby, identyfikuje i nazywa czynniki biologiczne mające wpływ na jakość życia, których znajomość warunkuje zachowania prozdrowotne	K_W11
W_04	Student/studentka rozpoznaje i wyjaśnia różnego rodzaju zaburzenia zachowania jednostki o podłożu neurologicznym; wymienia różnorodne metody używane w ramach diagnostyki neuropsychologicznej; formułuje cel i zadania diagnozy neuropsychologicznej, opisuje procedurę zbierania i opracowywania danych w diagnozie neuropsychologicznej oraz tłumaczy znaczenie integracji rezultatów uzyskanych za pomocą różnych narzędzi w ramach badania psychologicznego	K_W13
W_05	Student/studentka rozpoznaje i rozumie zasady etyki zawodowej psychologa w zakresie postępowania w diagnozie neuropsychologicznej	K_W14
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Student/studentka potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu neuropsychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin do analizowania i interpretowania zaburzeń w funkcjonowaniu które daje się powiązać z procesem chorobowym OUN, ze strukturalnym uszkodzeniem bądź ze stwierdzoną patologią mózgową o charakterze funkcjonalnym	K_U01
U_02	Student/studentka potrafi zaplanować oraz ocenić przeprowadzony proces diagnozy neuropsychologicznej dotyczący sfery funkcjonowania i ewentualnych nieprawidłowości, wskazać ograniczenia przeprowadzonej diagnozy; interpretuje uzyskane wyniki i integruje dane pochodzące z różnych metod badawczych oraz wskazuje możliwe kierunki rehabilitacji neuropsychologicznej, uwzględniające indywidualne (środowiskowe) potrzeby jednostki	K_U07

U_03	Student/studentka potrafi na podstawie przeprowadzonej diagnozy zaplanować oddziaływanie o charakterze wspierającym i/lub interwencję.	K_U11
U_04	Student/studentka w procesie diagnozy neuropsychologicznej stosuje się do norm i zasad etycznych dostrzega, jak również i analizuje dylematy etyczne które mogą być związane z podejmowaniem konkretnych działań i interwencji neuropsychologicznych	K_U12
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Student/studentka potrafi krytycznie ocenić dostępne testy do diagnozy neuropsychologicznej, dokonać adekwatnego wyboru narzędzia i poprawnej interpretacji uzyskanych wyników	K_K01
K_02	Student/studentka przyjmuje postawę szacunku wobec osób z problemami neurologicznymi, wyraża się o nich ze zrozumieniem i troską	K_K04
K_03	Student/studentka identyfikuje środowiskowe zagrożenia, między innymi brak wystarczającego wsparcia i zrozumienia dla sytuacji osób z problemami neurologicznymi oraz rozumie wpływ przeżywanych trudności na zdrowie psychiczne tych osób	K_K05
K_04	Student/studentka wykazuje troskę o prawidłowy przebieg diagnozy i interwencji neuropsychologicznej, rozważając starannie możliwe szkody. Jest otwarty na sugestie o charakterze superwizyjnym	K_K06
K_05	Student/studentka wykazuje krytyczną postawę wobec stosowanych neuropsychologicznych metod badawczych i uzyskanych dzięki nim wyników, a także wobec różnych poglądów i praktyk pomocowych stosowanych w neuropsychologii	K_K10

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Treści programowe wykładu:

1. Czym zajmuje się neuropsychologia?
2. Jak działa mózg? Jakie są koncepcje na temat relacji mózg-psychika?
3. Jakie są podstawowe funkcjonalne systemy mózgu?
4. Jakie są neuropsychologiczne podstawy języka i mowy?
5. Jakie są wzajemne powiązania mózgowia z systemem Ja oraz tworzoną przez ten system tożsamością indywidualną, społeczną i kulturową?
6. Jakie mechanizmy biologiczne odpowiadają za wycofywanie się objawów chorobowych po uszkodzeniu mózgu? Jakie są neuropsychologiczne następstwa dysfunkcji mózgu?
7. Jakie są osiowe objawy i czym się charakteryzują afazje, agnozje, apraksje, zespoły otępienie, zaburzenia pamięci, uwagi, emocji bądź tożsamości u pacjentów z dysfunkcjami mózgu?
8. Jak wygląda wczesna interwencja, a jak wczesne wspomaganie rozwoju u dzieci z zaburzeniami neuropsychologicznymi?
9. Na czym polega rehabilitacja neuropsychologiczna u dorosłych ze schorzeniami mózgu?

Treści programowe ćwiczeń:

1. Uszkodzenia mózgu i ich konsekwencje w kontekście rozwojowym i systemowym. Metody badania mózgu, np. EEG, PET, CT; fMRI
2. Schemat badania neuropsychologicznego. Diagnoza neuropsychologiczna a przesiewowe badanie funkcji poznawczych
3. Badanie funkcji językowych. Ocena mowy spontanicznej, rozumienia ze słuchu, ekspresji słownej, pisanie, nazywania i czytania. Diagnoza: afazja i zaburzenia językowe
4. Ocena funkcji percepcyjnych, np. wzrokowo-przestrzennych; funkcji słuchowych czy funkcji dotykowych. Diagnoza: agnozja i zaburzenia percepcji
5. Ocena funkcji ruchowych (wykonywania celowych i świadomych ruchów). Diagnoza: zaburzenia funkcji motorycznych i apraksja
6. Ocena procesów dotyczących uwagi i pamięci operacyjnej
7. Ocena funkcji wykonawczych tj. np. planowanie, organizowanie, myślenie przyczynowo-skutkowe, abstrahowanie (zdolności abstrakcyjne, kategoryzacja, elastyczność wykonawcza, próby fluencji słownej, fluencji bezsłownej). Diagnoza: zaburzenia funkcji wykonawczych
8. Ocena funkcji poznawczych w otępieniach. Diagnoza: pierwotne zespoły i schorzenia neurologiczne
9. Wprowadzenie do problematyki rehabilitacji neuropsychologicznej. Podstawowe zasady i kierunki oddziaływań terapeutycznych. Przykłady konstruowania procedur postępowania diagnostyczno-terapeutycznego

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne	Metody weryfikacji	Sposoby dokumentacji
WIEDZA			
W_01	Wykład klasyczny; konwersatoryjny; wykład problemowy; dyskusja	Pytania w teście wiadomości/ kolokwium	Ocenione odpowiedzi na pytania w kolokwium/ egzaminacyjne, zapis odpowiedzi na zadane pytania w pracy grupowej
W_02	Wykład klasyczny; konwersatoryjny; praca w grupie z wykorzystaniem studiów przypadków	Pytania w teście wiadomości/ kolokwium	Ocenione odpowiedzi na pytania w kolokwium/ egzaminacyjne; notatki z pracy grupowej
W_03	Wykład klasyczny; konwersatoryjny; praca w grupie z wykorzystaniem studiów przypadków	Pytania w teście wiadomości/ kolokwium	Ocenione odpowiedzi na pytania w kolokwium/ egzaminacyjne; notatki z pracy grupowej
W_04	Praca grupowa ze studium przypadku	Pytania dotyczące rozmowy post-diagnostycznej i uwzględnienia w niej zasad promocji zdrowia,	Ocenione odpowiedzi na pytania; notatki z pracy grupowej

		profilaktyki i/lub interwencji	
W_05	Praca w grupie z wykorzystaniem pomocy testowych i terapeutycznych; dyskusja	Pytania dotyczące ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego w odniesieniu do typowych narzędzi wykorzystywanych w diagnozie i rehabilitacji neuropsychologicznej	Ocenił odpowiedzi na pytania; notatki z pracy grupowej
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	Studium Przypadku	Omówienie studium pod kątem umiejętności diagnozowania i projektowania działań praktycznych	Ocena analizowanego studium pod kątem rozmowy post-diagnostycznej – zaprojektowania ewentualnych działań pomocowych
U_02	Studium Przypadku	Sprawdzenie czy w dokonanej analizie wyników przejawiały się umiejętności uwzględniania wielu motywów i wzorów ludzkich zachowań adaptacyjnych	Ocenił złożoność analizy funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego (w tym uwzględniania czynników modyfikujących pomiar inteligencji)
U_03	Dyskusja	Zadania wymagające ustnego i/lub pisemnego ustosunkowania się do kwestii etycznych	Wynotowane ustne/ bądź zapisane jako materiał odniesienia się do kryteriów etycznych w wypowiedzi (ich zrozumiałości i metaforyczności)
U_04	Praca grupowa ze studium przypadku; dyskusja	Sprawdzenie umiejętności wybrania działania interwencyjnego	Ocena adekwatności zaleceń/ proponowanych działań praktycznych
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Dyskusja, praca w parach; praca w grupach	Obserwacja krytycznej analizy	Odniesienie się bezpośrednio do jakości wypowiedzi (jej adekwatności i merytoryczności w dostrzeżeniu słabych i mocnych stron stosowanych metod neurodiagnostycznych)
K_02	Dyskusja, praca w parach; praca w grupach	Obserwacja sposobu formułowania opinii	Odniesienie się bezpośrednio do jakości wypowiedzi (nieobecność stereotypów,

			indywidualizacja opisu pacjentów, brak wypowiedzi lekceważących bądź naznaczających/etykiet)
K_03	Dyskusja, praca w parach; praca w grupach	Obserwacja sposobu formułowania opinii	Odniesienie się bezpośrednie do charakteru wypowiedzi (obecność pytań i wskazań odnoszących się do zdrowia psychicznego pacjenta oraz do charakteru wsparcia - np. emocjonalnego, materialnego, informacyjnego - jakie jest mu udzielane ze strony otoczenia społecznego)
K_04	Praca grupowa (w trójkach z obserwatorem)	Obserwacja sposobu prowadzenia rozmowy i formułowania informacji zwrotnych	Odniesienie się bezpośrednie do jakości wypowiedzi (obecność różnych rozwiązań, wyrażane wątpliwości i rozstrzyganie ich w oparciu o konsultacje z pacjentem i/lub osobą obserwującą/superwizującą)
K_05	Dyskusja; studium przypadku (przedstawienie fragmentu opinii neuropsychologicznej w jej części dotyczących wytycznych do pracy terapeutycznej)	Zadania wymagające krytycznej analizy (podania plusów i minusów zastosowanej metody diagnostycznej i terapeutycznej)	Odniesienie się bezpośrednie do jakości wypowiedzi (wielość i różnorodność prezentowanych argumentów za i przeciw określonej procedurze diagnostycznej i określonym metodom pracy terapeutycznej/rehabilitacji neuropsychologicznej); Zapis fragmentu opinii w części dotyczącej wskazówek praktycznych do pracy w środowisku pacjenta

VI. Kryteria oceny, wagi...

Kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych efektów uczenia się

Ocena niedostateczna

-Kryteria dla egzaminu

(W) – Student/ka nie zna pojęć i specyfiki zaburzeń z zakresu neuropsychologii

Wynik egzaminu – poniżej 60%.

-Kryteria dla ćwiczeń

(W) – Student/ka nie zna specyfiki zaburzeń z zakresu neuropsychologii oraz nie potrafi odróżnić poszczególnych rodzajów metod neurodiagnostycznych stosowanych z uwzględnieniem tej specyfiki

(U) – Student/ka nie potrafi zaplanować procesu neurodiagnostycznego i nie potrafi zinterpretować wyniku w zawartym w studium przypadku teście

(K) - Student(ka) nie operuje w sposób krytyczny wiedzą z diagnostyki i rehabilitacji neuropsychologicznej, nie potrafi zastosować wiedzy w konkretnym przypadku, jak też zaplanować i przeprowadzić ani postępowania diagnostycznego, ani interwencji zgodnie z zasadami etyki zawodowej psychologa.

Ocena dostateczna

-Kryteria dla egzaminu

(W)– Student/ka posiada elementarną wiedzę z zakresu diagnostyki neuropsychologicznej i postępowania terapeutycznego

Wynik egzaminu – poniżej 70%.

-Kryteria dla ćwiczeń

(W) – Student/ka posiada elementarną wiedzę z podstaw teoretycznych i metodologicznych związanych z badaniem neuropsychologicznym i postępowaniem terapeutycznym

(U) – Student/ka posiada niektóre umiejętności niezbędne do przeprowadzenia procesu diagnostycznego odpowiednio dobranym zestawem testów neuropsychologicznych

(K) – Student/ka w sposób mało krytyczny posługuje się wiedzą z zakresu diagnostyki neuropsychologicznej, posiada elementarne kompetencje w celu zaplanowania i przeprowadzenia postępowania diagnostycznego i rehabilitacji neuropsychologicznej, ma elementarną wrażliwość i świadomość zasad etyki zawodowej psychologa.

Ocena dobra

-Kryteria dla egzaminu

(W) – Student/ka posiada dość duży zasób wiedzy w zakresie diagnostyki neuropsychologicznej i postępowania neuroterapeutycznego

Wynik egzaminu – przynajmniej 80%.

-Kryteria dla ćwiczeń

(W) – Student/ka posiada dość duży zasób wiedzy w zakresie podstaw teoretycznych i metodologicznych związanych z badaniem za pomocą prezentowanych testów neuropsychologicznych oraz metod neuroterapeutycznych

(U) – Student/ka posiada spore umiejętności niezbędne do przeprowadzenia procesu diagnostycznego, potrafi dokonać doboru właściwych metod badania neuropsychologicznego, potrafi dobrze posługiwać się narzędziami oceny funkcji ruchowych, percepcyjnych, pamięciowych, wykonawczych oraz funkcjonowania emocjonalnego oraz dobierać do nich niezbędne metody neuroterapeutyczne.

(K) – Student/ka potrafi zaplanować postępowanie diagnostyczne, umie zastosować posiadaną wiedzę w praktyce, posiada wystarczające kompetencje do przeprowadzenia postępowania diagnostycznego i zaplanowania postępowania neuroterapeutycznego, ma znaczną wrażliwość i świadomość norm i zasad etyki zawodowej psychologa.

Ocena bardzo dobra

-Kryteria dla egzaminu

(W)– Student/ka posiada szeroką wiedzę z zakresu diagnostyki neuropsychologicznej oraz z zakresu oddziaływań neuroterapeutycznych.

Wynik egzaminu – przynajmniej 95%.

-Kryteria dla ćwiczeń

(W)– Student/ka posiada szeroką wiedzę dotyczącą podstaw teoretycznych i metodologicznych związanych z badaniem funkcji ruchowych, poznawczych, emocjonalnych i wykonawczych, jak też dysponuje wiedzą na temat prezentowanych testów neuropsychologicznych, ich podstaw teoretycznych, budowy, sposobu badania, oceny i interpretacji wyników, z uwzględnieniem możliwych zaleceń co do korzystnych oddziaływań neuroterapeutycznych.

(U) – Student/ka posiada umiejętności niezbędne do przeprowadzenia procesu diagnostycznego odpowiednio dobranym zestawem testów neuropsychologicznych, potrafi właściwie posługiwać się prezentowanymi narzędziami oceny poziomu funkcjonowania ruchowego, psychicznego i społecznego.

(K) – Student/ka w sposób krytyczny operuje wiedzą z diagnostyki neuropsychologicznej, potrafi zastosować tą wiedzę w konkretnym przypadku, jak też zaplanować i przeprowadzić postępowanie diagnostyczne zgodnie z wymogami i zasadami etyki zawodowej psychologa, z uwzględnieniem możliwych zaleceń co do korzystnych oddziaływań neuroterapeutycznych.

Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	50 (15 wykład + 30 ćwiczenia+5 oferowane konsultacje)
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	50

VII. Literatura

Literatura podstawowa

1. Cierpiałkowska, L., Sęk, H. (red.) (2016). *Psychologia kliniczna* (s. 499-516; 555-573; 779-785). Warszawa: PWN
2. Domańska, Ł., Borkowska, A. R. (red.) (2011). *Podstawy neuropsychologii klinicznej* (s. 41-194; 233-345; 411-466). Lublin: Wydawnictwo UMCS
3. Grzegorzewska, I., Cierpiałkowska, L., Borkowska, A.R. (red.) (2020). *Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży* (s. 245-262; 777-801). Warszawa: PWN
4. Herzyk, A. (2016). Neuropsychologia kliniczna jako dziedzina badań i praktyki. W: L. Cierpiałkowska, H. Sęk (red.), *Psychologia kliniczna* (s. 499-516). Warszawa: PWN.
5. Pąchalska, M. (2022). *Rehabilitacja neuropsychologiczna. Procesy poznawcze i emocjonalne* (s. 128-411). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN
6. Pąchalska, M., Kaczmarek, B.L.J., Bednarek, J. D. (2020). *Neuropsychologia tożsamości* (s. 23-65; 329-404). Warszawa: PWN.
7. Pąchalska, M., Kaczmarek, B.L.J., Kropotov, J. D. (2021). *Ja utracone i ja odzyskane* (s. 461-551). Warszawa: PWN
8. Pąchalska, M., Kaczmarek, B.L.J., Kropotov, J. D. (2020). *Neuropsychologia kliniczna. Od teorii do praktyki* (s. 23-65; 329-404). Warszawa: PWN
9. Sacks, O. (1994). *Mężczyzna, który pomylił żonę z kapeluszem* (s. 7-133, 167-194, 218-227). Poznań: Zys i S-ka

Literatura uzupełniająca

1. Blachowska, A. (2023). *Choroba Alzheimera. 45 pomysłów na aktywizację seniorów. Podarnik opiekunów*. Kraków: Wydawnictwo WiR
2. Borkowska, A. R., Domańska, Ł. (red.) (2012). *Neuropsychologia kliniczna dziecka* (s. 13-30, 201-212). Warszawa: PWN
3. Cacioppo, St, Cacioppo, J. T. (2023). *Neuronauka społeczna* (s. 59-93). Warszawa: PWN
4. Damasio, A. (2022). *Odczuwanie i poznawanie. Jak powstają świadome umysłu?* Kraków: Copernicus Center Press.
5. Dingman, M. (2019). *Twój mózg bez tajemnic. Rzecz o emocjach, uczuciach, śnieniu i myśleniu*. Poznań: Dom Wydawniczy Rebis
6. Gazzaniga, M. S. (2020). *Instynkt świadomości. Jak z mózgu wyłania się umysł?* (s. 149-170) Sopot: Wydawnictwo Smak Słowa
7. Gnacek, A. (2019). *Rehabilitacja funkcji poznawczych*. Kraków: Wydawnictwo WiR
8. Golberg, E. (2018). *Kreatywność, Mózg w dobie innowacji*. Warszawa: PWN
9. Herzyk, A. (2017). *Neuropsychologia kliniczna wobec zjawisk świadomości i nieświadomości*. Warszawa: PWN
10. Jarrett, Ch. (2020). *Mózg. 41 największych mitów* (s. 50-204; 270-358). Warszawa: PWN
11. Jodzio, K. (red.) (2016). *Neuropsychologia. Współczesne kierunki badań* (s. 15-53; 83-110; 179-318). Warszawa: PWN
12. Krajewska, M. (2022). *Afazja w stanie ostrym. Obraz i dynamika* (s. 20-70, 381-431). Gdańsk: Harmonia Universalis
13. Lieberman, A., Wieder, S., Fenichel, E. (2013). *DC: 0-3: Opisy kliniczne dzieci oraz ich rodzin. Jak korzystać z „Klasyfikacji diagnostycznej zaburzeń psychicznych i rozwojowych w okresie niemowlęctwa i wczesnego dzieciństwa” w procesie diagnozy i planowania terapii* (s. 199-219). Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Fundament”
14. Mitchell, W. (2023). *Co chciałabym, żeby ludzie wiedzieli o demencji. Wiedza i wsparcie dla osób z zaburzeniami pamięci i ich bliskich*. Warszawa: Grupa Wydawnicza Relacja
15. Morrison, J. (2014). *DSM-5 bez tajemnic. Praktyczny przewodnik dla klinicystów* (s. 541-575). Kraków: WUJ
10. Panasiuk, J. (2022). *Afazja a interakcja. Tekst-metatekst-kontekst* (s. 23-169). Lublin: Wydawnictwo UMCS

16. Pąchalska, M. (2020a). *Neuropsychologia kliniczna. Urazy mózgu. Część 1. Procesy poznawcze i emocjonalne* (s. 179-233; 260-488). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
17. Pąchalska, M. (2020a). *Neuropsychologia kliniczna. Urazy mózgu. Część 2. Procesy komunikacyjne powrót do społeczeństwa* (s. 19-295). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN
18. Pąchalska, M. (2012). *Afazjologia* (s. 119-365). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
19. Prigatano, G. P. (2009). *Rehabilitacja neuropsychologiczna. Podstawowe zasady i kierunki oddziaływań terapeutycznych* (s. 40-130; 189-212; 256-274). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN
20. Sacks, O. (2018). *Rzeka świadomości* (s. 167-190). Poznań: Zys i S-ka
21. Zawadzka, E., Domańska, Ł. (2017). *Diagnoza neuropsychologiczna. Współczesne wyzwania i perspektywy rozwoju* (s. 36-105). Warszawa: Difin